

221. 4.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Algemeene beschouwingen.

Het afdelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot eenige opmerkingen van algemeenen aard, betrekking hebbende zoowel op dit wetsontwerp als op de, tegelijk in de afdelingen onderzochte, wetsontwerpen nos. 219, 220 en 222; de Commissie van Rapporteurs moge daarvoor verwijzen naar het Voorloopig Verslag betreffende het eerstgenoemd wetsontwerp.

Verscheidene leden verklaarden tegen de bij dit wetsontwerp voorgestelde algemeene verlaging van de salarissen der rechterlijke macht ernstig bezwaar te hebben. Ook indien men de noodzakelijkheid erkent om ter vermindering van de Staatsuitgaven de salarissen der Rijksambtenaren lager te stellen, is er, naar de meening dezer leden, alle aanleiding hierbij een uitzondering te maken ten aanzien van de rechterlijke macht. Zij waren van oordeel — en zij hadden van dit gevoelen reeds herhaaldelijk blijk gegeven — dat onze rechterlijke macht reeds nu te laag wordt bezoldigd en dat die te lage bezoldiging, met het oog op de bijzondere positie, die de rechterlijke macht in de samenleving inneemt, een ernstig euvel is. De voorgestelde salariering, die als een van blijvenden aard is opgezet, zal er toe leiden, dat voor betrekkingen bij de magistratuur nog slechts in aanmerking kunnen komen personen, die of gefortuneerd zijn of niet zoodanige capaciteiten bezitten, dat zij in de vrije maatschappij een behoorlijk bestaan kunnen vinden. Een belangrijk deel der juristen, waaronder zeer bekwame, zullen van het rechterlijk ambt moeten afzien, omdat hun maatschappelijke omstandigheden het bekleeden van dit ambt niet toestaan. Dit werd in strijd geacht met het algemeen belang.

Andere leden voerden hiertegen aan, dat het toch kwalijk zou aangaan, bij een algemeene vermindering van de salarissen der Rijksambtenaren alleen de rechterlijke macht ongemoeid te laten. De leden der rechterlijke macht vormen niet de eenige groep van ambtenaren, wier bezoldiging te wenschen laat. Voorts zal het aanvaarden van den regel, dat voor ambtenaren, wier bezoldiging volgens de op 1 Januari 1924 geldende regeling f 6000 te boven ging, de aftrek tot f 500 beperkt blijft, in het bijzonder aan vele leden der rechterlijke macht ten goede komen.

Intusschen konden vele leden, waaronder ook, die de noodzakelijkheid van bezuiniging op de salarissen der rechterlijke macht op zich zelf erkenden, zich juist ook met de uitwerking der voorgestelde regeling kwalijk vereenigen. Men vroeg zich af, welk stelsel er in gelegen is, dat men de bezoldiging van leden der rechterlijke macht, die een salaris hebben van bijv. f 10 000, met f 500 vermindert, terwijl degenen, die f 6000 of minder genieten, 10 tot 13 à 14 pct. van hun salaris moeten afstaan. Dat er, nu een algemeene traktementsverlaging wordt ingevoerd, termen bestaan om hen, die indertijd naar verhouding het meest vooruitgingen, thans ook naar verhouding het meest te doen achteruitgaan, wilden sommige dezer leden niet ontkennen. Doch zij waren van oordeel, dat dit beginsel bezwaarlijk kan worden aangevoerd als een motief om thans onder de leden der rechterlijke macht — die toch bestaat uit personen van gelijke opleiding, wier werkring, wat gewicht en verantwoordelijkheid betreft, in 't alge-

meen op één lijn is te stellen — een onderscheid te maken tusschen hooger en lager personeel. Tot dit lager personeel zouden dan behooren zij, die tot dusverre een bezoldiging ontvingen van f 6000 of minder, in de eerste plaats dus de rechters bij een rechtbank 2de klasse en de met hen in bezoldiging gelijkgestelden. Vooral voor deze groep achtte men de voorgestelde regeling zeer hard. Op zich zelf is het reeds zonderling, dat een rechter bijv. in Dordrecht minder salaris geniet dan zijn collega in Zwolle, hoewel bij de eerstgenoemde rechtbank meer werk is dan bij de laatste. Er is echter zeker geen aanleiding om dit onderscheid nog te verscherpen ten nadeele van den rechter 2de klasse, door dezen f 600 in salaris te doen achteruitgaan. Deze leden waren van oordeel, dat de indeeling der rechtbanken in rechtbanken 1ste en 2de klasse geen redelijken zin heeft; het verschil in de hoeveelheid te berechten zaken wordt gecompenseerd door het verschil in bezetting der verschillende colleges. Bovendien hangt het meestal van toevallige omstandigheden af, of men benoemd wordt in een rechtbank der 1ste, dan wel der 2de klasse. Menigeen zag zich eenige malen voor benoeming in een rechtbank 2de klasse voorbijgegaan, om ten slotte te belanden in een der rechtbanken 1ste klasse, ten gevolge waarvan hij in bezoldiging vooruitgaat. Ook moet niet worden vergeten, dat rechters, die ter verbetering hunner positie solliciteeren naar een plaats in een rechtbank 1ste klasse, zoo zij worden benoemd, op eigen kosten moeten verhuizen. Deze overweging is voor vele rechters bij een rechtbank 2de klasse reeds een voldoende grond om van het solliciteeren voor benoeming bij een rechtbank 1ste klasse af te zien. Het is bovendien in het belang van de rechtspraak gewenscht, dat ook aan de kleinere rechtbanken rechters van ervaring verbonden blijven en deze rechtbanken niet als het ware doorgangshuizen voor jongere rechters worden. Ook hierom dient een groote differentiatie in de bezoldiging der rechters te worden vermeden.

Afgezien hiervan achtte men een bezoldiging van f 5400, waarvan nog de pensioenkorting afgaat, voor rechters bij een rechtbank 2de klasse onder de tegenwoordige omstandigheden absoluut te laag. Het gaat niet aan, deze personen, die in de rechterlijke loopbaan tot zekere hoogte hun sporen verdiend hebben, te bezoldigen, als waren zij aankomende krachten, die nog geen aanspraak hebben op een volwaardige belooning.

Met betrekking tot het lager rechterlijk personeel werden gelijksoortige bezwaren aangevoerd. De substituut-griffiers bij de rechtbanken 2de klasse zullen in aanvangssalaris teruggaan van f 3000 op f 2600, derhalve met ruim 13 pct. Zelfs na twee of drie periodieke verhoogingen, door deze ambtenaren ingevolge art. 6 der geldende wet genoten, zal hun salaris in verband met de pensioenkorting feitelijk blijven beneden f 3000. De ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongerechten, wier salaris van f 3500 op f 3000 wordt teruggebracht, — ambtenaren met een verantwoordelijken en vaak zeer drukken werkkring en met weinig kans op promotie — zullen een salaris genieten lager dan een commies.

Sommige leden konden zich niet er mede vereenigen, dat voor het personeel bij het gerechtshof en de rechtbank te 's Gravenhage een afzonderlijke salarisschaal bestaat, waardoor met name een belangrijk verschil ontstaat tusschen de bezoldiging der meeste functionarissen bij de rechtbank te 's Gravenhage en die der titularissen in gelijken rang bij andere rechtbanken 1ste klasse, met uitzondering van die te Amsterdam en te Rotterdam. Het argument, dat indertijd tot het maken van dit verschil heeft geleid en ook alleen mocht leiden: het verschil van levensstandaard, moge nog opgaan voor de gemeenten Amsterdam en Rotterdam, het kan voor 's Gravenhage niet meer gelden. Betwijfeld mag b.v. worden, of de levensstandaard te 's Gravenhage hooger is dan die te Utrecht. Voor het maken van een verschil in bezoldiging — voor de presidenten en vice-presidenten van f 1500, voor de rechters van f 1000 — met de functionarissen in denzelfden rang bij de onder D genoemde rechtbanken 1ste klasse, bestaat dan ook stellig geen grond meer. Men verzoekt der Regeering deze gelegenheid aan te

Nadere wijziging wet van 5 Juli 1910 (*Stbl.* n°. 181), tot regeling van de samenstelling hoogen raad, enz.

grijpen om aan de ten deze bestaande onbillijkheid een einde te maken.

Nog werd de vraag gesteld, of het aanvaarden van den regel, dat voor ambten met een bezoldiging van meer dan f 6000 de aftrek beperkt blijft tot een bedrag van f 500, niet met zich brengt, dat ook voor hen, wier bezoldiging volgens de op 1 Januari 1924 geldende regeling wel meer dan f 5000, maar niet meer dan f 6000 bedroeg, de verlaging tot f 500 beperkt blijft.

Artikel I.

Eenige leden wezen op het huns inziens te geringe verschil in bezoldiging tusschen de leden van en rechterlijke ambtenaren bij den Hoogen Raad en die bij de gerechtshoven. De vice-presidenten der gerechtshoven te Amsterdam en te 's Gravenhage worden zelfs hooger bezoldigd dan de leden van den Hoogen Raad. De keuze van hen, die voor een benoeming bij den Hoogen Raad in aanmerking komen, wordt daardoor bemoeilijkt. Het is van groot belang, dat ons hoogste rechtscollege de bekwaamste juristen — ook onder de hoogleeraren — tot zich kan trekken. Volgens het wetsvoorstel zal een raadsheer bij den Hoogen Raad een traktement ontvangen van f 8500. Een hoogleeraar aan de universiteit te Amsterdam ontvangt nog steeds f 10 000.

Toen de salarissen bij de gerechtshoven op ongeveer de helft stonden van de tegenwoordige hoogte, bedroeg het verschil in bezoldiging tusschen een raadsheer bij den Hoogen Raad en een raadsheer bij een gerechtshof f 1000; thans is het, voor zooveel de gerechtshoven te Amsterdam en te 's Gravenhage betreft, f 500. Deze fout moet worden hersteld en dat kan bij deze gelegenheid geschieden door de traktementen van de leden van den Hoogen Raad niet te verminderen. Dan ontstaat een betere verhouding, al is zij volgens de hier aan het woord zijnde leden ook dan nog niet, zooals zij behoort te zijn en zooals zij vroeger was. De kosten hiervan zouden voor den Staat betrekkelijk gering zijn. De groote verbetering, die hiervan verwacht moet worden, is het offer ten volle waard.

In aansluiting aan hetgeen onder de algemeene beschouwingen is opgemerkt, kwamen sommige leden op tegen de vermindering van de salarissen der griffiers van de gerechtshoven te 's Hertogenbosch, Arnhem en Leeuwarden met f 600, waardoor het traktement van deze ambtenaren wordt gebracht op f 5400, in tegenstelling tot hun collega's bij de gerechtshoven te Amsterdam en te 's Gravenhage, die op f 6000 zullen komen. Behalve de bezwaren van algemeenen aard, die hierboven tegen deze sterke verlaging werden aangevoerd, geldt daartegen voor de hierbedoelde functionarissen nog het argument, dat de bezoldiging van de griffiers der gerechtshoven bij de salarisveranderingen, die in de laatste jaren hebben plaats gehad, naar verhouding reeds sterker is gedaald dan die der overige leden van de rechterlijke macht. Werden de griffiers der gerechtshoven, toen in 1910 de emolumenten voor deze ambtenaren werden afgeschaft, aanvankelijk in salaris gelijkgesteld met de rechters en substituut-officiëren bij de rechtbank ter plaatse, thans staan zij bij die functionarissen reeds f 500 ten achter. Het geldt hier ambtenaren, die, in tegenstelling b.v. met de griffiers bij sommige rechtbanken, die als secretaris der Kamer van Toezicht over de notarissen en candidaat-notarissen fungeeren, geen andere inkomsten genieten en voor wie, in verband met hun leeftijd, weinig kans op promotie bestaat.

Eenige leden bepleitten het denkbeeld een toelage toe te kennen aan rechters van instructie in strafzaken, die in den regel met zeer veel werk zijn belast.

Aldus vastgesteld 28 November 1924.

DECKERS.
BEUMER.
WINTERMANS.
VAN DIJK.
HERMANS.

221. 5.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 5 December 1924.)

Algemeene beschouwingen.

Voor de beantwoording van de opmerkingen van algemeenen aard, die, ofschoon mede betrekking hebbend op dit wetsontwerp, in het Voorloopig Verslag in zake het wetsontwerp betreffende de wedden van den voorzitter en de leden der Algemeene Rekenkamer zijn opgenomen, moge verwezen worden naar de Memorie van Antwoord op dat Voorloopig Verslag.

Door verscheidene leden, die blijkbaar de gegrondheid van de in het algemeen toegepaste salarisverlaging kunnen erkennen, wordt ten aanzien van de rechterlijke macht een uitzondering noodig geoordeeld. De bezoldiging zou reeds nu te laag zijn, zoodat verdere vermindering niet toelaatbaar zou kunnen worden geacht.

Men moet deze bedenking uit den aard der zaak in een bepaald kader zien. De vraag toch kan niet zijn, hoe in het afgetrokkene over de wedden is te oordeelen, doch alleen, of in het geheel der bezoldiging van het Rijkspersoneel de wedden der rechterlijke macht voor het tegenwoordige een te lage plaats innemen. Dit nu meent de ondergeteekende te mogen ontkennen. Integendeel, hij is van oordeel, — een oordeel, waaraan hij reeds eerder uitdrukking heeft gegeven — dat betrekkelijkerwijs de positie van de rechterlijke macht niet ongunstig is. Daartoe heeft medegewerkt, dat de in den oorlogstijd in het algemeen tot stand gebrachte salarisverhoogingen bij de rechterlijke macht werden toegepast ten aanzien van wedden, die juist kort voor den oorlog, in 1910, op peil waren gebracht, zoodat deze wedden niet, gelijk in andere gevallen, destijds op zich zelf te laag moesten worden geacht. En terwijl overigens bij de bepaling der wedden in het tot dusverre geldende Bezoldigingsbesluit een wedde van f 9000 maximum is geweest, waarboven slechts zeer enkele Staatsdienaren uitkwamen, is aan die grens voor de rechterlijke macht niet zoo sterk vastgehouden en hebben daarom de hoogere salarissen bij de rechterlijke macht niet in die mate van de nivelleeringstendenz te lijden gehad als wel bij andere takken van dienst het geval is geweest. Bovendien is de laatstelijk in 1920 tot stand gebrachte voorziening in een ruimen geest opgevat. Vergelijkt men dan ook b.v. de wedden van de rechters in onze groote steden met die van de overige Staatsdienaren daar ter plaatse, dan kan de conclusie geen andere zijn, dan dat, relatief genomen, de rechterlijke macht allerminst heeft te klagen.

Met het vorenstaande voor oogen zal het duidelijk zijn, dat er geen sprake van kon zijn de rechterlijke macht bij de thans noodzakelijke wedden-verlaging buiten geding te laten. Echter is — zooals reeds door andere leden is opgemerkt — ook met betrekking tot de rechterlijke macht met groote omzichtigheid gehandeld. In die mate zelfs, dat de thans voorgestelde voorziening tegenover de voorloopige regeling, die bij de wet van 1 Mei j.l. (*Staatsblad* n°. 218) is getroffen en bij ontstentenis van de thans aanhangig gemaakte voorziening van kracht zou blijven, in totaal een verhooging beteekent.